

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2015. május 13.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Szerzői jog — 2001/29/EK irányelv — 4. cikk, (1) bekezdés — Terjesztési jog — A »nyilvános terjesztés« fogalma — Valamely tagállam kereskedője által az internetes oldalán, címzett reklámküldemények útján és egy másik tagállam sajtójában végzett vételre való kínálás és reklámozás — A szerzői jogi védelem alatt álló bútorok többszörözött példányai, amelyeket a kizárólagos terjesztési jog jogosultjának hozzájárulása nélkül kínálnak megvételre — A védelem alatt álló mű eredeti vagy többszörözött példányainak megvételét nem eredményező kínálás vagy reklámozás”

A C-516/13. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Bundesgerichtshof (Németország) a Bírósághoz 2013. szeptember 27-én érkezett, 2013. április 11-i határozatával terjesztett elő az előtte

a **Dimensione Direct Sales Srl**,

Michele Labianca

és

a **Knoll International SpA** között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen tanácselnök, K. Jürimäe (előadó), J. Malenovský, M. Safjan és A. Prechal bírák,

főtanácsnok: P. Cruz Villalón,

hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. szeptember 11-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Dimensione Direct Sales Srl képviseletében H.-C. Salger Rechtsanwalt,
- M. Labianca képviseletében S. Dittl Rechtsanwalt,
- a Knoll International SpA képviseletében M. Goldmann Rechtsanwalt,
- a spanyol kormány képviseletében L. Banciella Rodríguez-Miñón, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: német.

– az Európai Bizottság képviselőjében F. W. Bulst és J. Samnadda, meghatalmazotti minőségben,
a főtanácsnok indítványának a 2014. december 4-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,
meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.; helyesbítés: HL L 314., 2008. november 25., 16. o., valamint HL L 10., 2014. január 15., 32. o.) 4. cikke (1) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet az egyrészt a Dimensione Direct Sales Srl (a továbbiakban: Dimensione), olasz jog szerinti társaság, és M. Labianca, másrészt a Knoll International SpA (a továbbiakban: Knoll), olasz jog szerinti társaság, közötti jogvitában terjesztették elő a Knoll kizárólagos terjesztési jogának abból eredő állítólagos megsértése tárgyában, hogy a Dimensione a Németországban szerzői jogi védelem alatt álló bútorok többszörözött példányait az e tagállamra irányuló reklámkampány útján kínálta megvételre.

Jogi háttér

A nemzetközi jog

- 3 A Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) Genfben, 1996. december 20-án elfogadta a WIPO szerzői jogi szerződését (a továbbiakban: WCT), amelyet az Európai Közösség nevében a 2000. március 16-i 2000/278/EK tanácsi határozat (HL L 89., 6. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 33. kötet, 208. o.; kihirdette: a 2004. évi XLIX. törvény) hagyott jóvá.
- 4 A WCT-nek „A terjesztés joga” című 6. cikkének (1) bekezdése az alábbiak szerint rendelkezik:

„Az irodalmi és művészeti alkotások szerzőinek kizárólagos joga, hogy engedélyezzék műveik eredeti példányának vagy többszörözött példányainak a nyilvánosság számára adásvétel vagy a tulajdonjog egyéb átruházása útján való hozzáférhetővé tételét.”

Az uniós jog

- 5 A 2001/29 irányelv (9)–(11) és (28) preambulumbekkezdése kimondja:
„(9) A szerzői jog és szomszédos jogok harmonizációjának a magas szintű védelemből kell kiindulnia, tekintve hogy ezek a jogok elengedhetetlenek a szellemi alkotáshoz. [...]
(10) Ahhoz, hogy a szerzők és előadóművészek a jövőben is alkotó és művészi tevékenységet folytathassanak, műveik felhasználásáért megfelelő díjazásban kell, hogy részesüljenek [...]
(11) A szerzői jog és szomszédos jogok szigorú és hatékony védelme az egyik legfontosabb eszköze annak, hogy Európában a kulturális alkotótevékenység hozzájusson a szükséges forrásokhoz, illetve a szerzők és előadók megőrizhessék függetlenségüket és méltóságukat.

[...]

(28) Az ebben az irányelvben biztosított szerzői jogi védelem magában foglalja az anyagi hordozón rögzített művek terjesztésének ellenőrzésére vonatkozó kizárólagos jogot. Az eredeti műnek, illetve többszörözött példányának a jogosult vagy annak hozzájárulásával más által megvalósított első [Európai Unió] belüli eladása kimeríti az adott műpéldány [Unió] belüli újraeladásának ellenőrzésére irányuló jogot. [...]

6 Az említett irányelvnek „A terjesztési jog” című 4. cikke az alábbiak szerint rendelkezik:

„(1) A tagállamok a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik eredeti vagy többszörözött példányai adásvétellel vagy más módon megvalósuló nyilvános terjesztésének engedélyezésére, illetve ennek megtiltására.

(2) A terjesztési jog nem merül ki [az Unió] belül a mű eredeti vagy többszörözött példánya tekintetében, kivéve, ha annak első eladását vagy tulajdonjogának más módon való első átruházását [az Unió] belül a jogosult vagy az ő hozzájárulásával más végezte.”

A német jog

7 A szerzői jogról és szomszédos jogokról szóló 1965. szeptember 9-i törvény (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte – Urheberrechtsgesetz; (BGBl. 1965. I., 1273. o.) 15. §-a (1) bekezdése 2. pontjának megfelelően a szerzőnek kizárólagos joga van a mű anyagi formában történő felhasználására. Ez a jog magában foglalja különösen a terjesztési jogot.

8 E módosított törvény 17. §-ának (1) bekezdése szerint:

„A terjesztési jog a mű eredeti vagy többszörözött példányának a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tételére vagy forgalomba hozatalára vonatkozó jog.

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

9 A Knoll a Knoll csoporthoz tartozik, amely csoportnak a pennsylvaniai (Egyesült Államok) székhelyű Knoll Inc. az anyavállalata. Ez a csoport kiváló minőségű bútorokat gyárt és értékesít világszerte. A Knoll forgalmazza többek között a Marcel Breuer által megalkotott „Wassily” nevű karosszéket és a „Laccio” nevű asztalt, valamint a Ludwig Mies van der Rohe által megalkotott „Barcelona” nevű karosszéket, ülőkét, heverőt és asztalt, a „Brno” és a „Prag” nevű székeket, továbbá a „Freischwinger” nevű karosszéket (a továbbiakban együtt: védelem alatt álló alkotások). A Knoll felhatalmazással rendelkezik arra, hogy érvényesítse ezen – Németországban védelem alatt álló – alkotások felhasználására vonatkozó, és az anyavállalat rendelkezésére álló kizárólagos szerzői jogokat.

10 A Dimensione korlátolt felelősségű társaság, amelynek M. Labianca az ügyvezetője. Ez a társaság Európában közvetlen értékesítés útján dizájner bútorokat forgalmaz, és az internetes oldalán bútorokat kínál megvételre.

11 A 2005-ös és a 2006-os év során a Dimensione – a német nyelven elérhető internetes oldalán, különböző német napilapokban és folyóiratokban, valamint egy hirdetési újságban – a védelem alatt álló alkotásokhoz hasonló bútorokat hirdetett megvételre a következők megjelölésével:

„Vásárolja meg bútorát Olaszországban, annak árát csak átvételekor vagy a vételár átvételére jogosult fuvarozó általi átadásakor kell megfizetnie (külön kérésre nyújtott szolgáltatás).”

- 12 A Knoll – mivel úgy vélte, hogy a Dimensione által eladásra kínált bútorok a védelem alatt álló alkotások utánezatai vagy hamisítványai – keresetet nyújtott be a Dimensione és M. Labianca ellen a Landgericht Hamburghoz (hamburgi területi bíróság) annak érdekében, hogy tiltsák meg számukra, hogy Németországban vételre kínálják ezeket a bútorokat. Keresetének alátámasztására a Knoll úgy érvel, hogy az említett bútorok, mint iparművészeti alkotások, szerzői jogi védelem alatt állnak. A Knoll szerint a védelem alatt álló alkotások másolatainak Németországban történő reklámozásával a Dimensione megsértette a Knollt és az anyavállalatát a módosított, szerzői jogról és szomszédos jogokról szóló 1965. szeptember 9-i törvény 17. §-ának (1) bekezdése alapján megillető jogot.
- 13 A Landgericht Hamburg helyt adott a Knoll kereseti kérelmének. A Dimensione és M. Labianca fellebbezése alapján eljáró Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg (hamburgi tartományi legfelsőbb bíróság) helybenhagyta az első fokon hozott ítéletet. Az utóbbiak ezt követően felülvizsgálati kérelmet nyújtottak be a Bundesgerichtshofhoz (szövetségi legfelsőbb bíróság).
- 14 Az utóbbi bíróság rámutat, hogy e kereset eredményessége a 2001/29 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének értelmezésétől, és különösen attól a kérdéstől függ, hogy az e rendelkezés szerinti terjesztési jog magában foglalja-e az ahhoz való jogot, hogy a védelem alatt álló mű eredeti vagy többszörözött példányát nyilvánosan vételre kínálják. Az erre adott igenlő válasz esetén két további kérdés merül fel: egyrészt az ahhoz való jog, hogy a mű eredeti vagy többszörözött példányait nyilvánosan vételre kínálják, magában foglalja-e az e példányok reklámozására vonatkozó kizárólagos jogot, másrészt sérül-e a terjesztési jog, ha a mű ezen eredeti vagy többszörözött példányainak vételre való kínálása alapján nem kerül sor ez utóbbiak megvételére. A kérdést előterjesztő bíróság álláspontja szerint ezekre a kérdésekre igenlően kell válaszolni.
- 15 E körülmények között a Bundesgerichtshof felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:
- „1) Magában foglalja-e a 2001/29/EK irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti terjesztési jog az ahhoz való jogot, hogy a mű eredeti vagy többszörözött példányait nyilvánosan vételre kínálják?
- Az első kérdésre adandó igenlő válasz esetén:
- 2) A szerződéskötési ajánlatok mellett a reklámtevékenységet is magában foglalja-e az ahhoz való jog, hogy a mű eredeti vagy többszörözött példányait nyilvánosan vételre kínálják?
- 3) Akkor is sérül-e a terjesztési jog, ha a vételre kínálás alapján nem kerül sor a mű eredeti vagy többszörözött példányainak megvételére?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az elfogadhatóságról

- 16 Előjáróban rá kell mutatni, hogy a Dimensione és M. Labianca lényegében úgy érvelnek, hogy az első kérdés hipotetikus, hiszen az a „kínál” szó használatával a szerződéskötési ajánlatra utal, amely az eladó számára a természeténél fogva kötelező jellegű, míg az alapügyben szóban forgó tényállás csak a reklámtevékenységre vonatkozik, amely a német jog értelmében nem köti az eladót, hanem pusztán a potenciális vevőkhöz intézett arra irányuló felhívásnak minősül, hogy az eladó számára tegyenek vételi ajánlatot.
- 17 Ebben a tekintetben elegendő felidézni, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján az uniós jog értelmezésére vonatkozóan előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell (lásd többek

között: X-ítélet, C-651/11, EU:C:2013:346, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A Bíróság csak akkor utasíthatja el a nemzeti bíróságok által előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, ha az uniós jog kért értelmezése nyilvánvalóan semmilyen összefüggésben nincs az alapügy tényállásával vagy tárgyával, ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli vagy jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson (Chartered Institute of Patent Attorneys ítélet, C-307/10, EU:C:2012:361, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 18 Márpedig ebben az esetben nem ez a helyzet. Az alapügy ugyanis a Dimensione – vételre való kínálásból és reklámtevékenységből álló – kereskedelmi gyakorlatára vonatkozik, amely alapján nem kerül sor a védelem alatt álló alkotások megvételére.
- 19 Következésképpen az első kérdést elfogadhatónak kell tekinteni.

Az ügy érdeméről

- 20 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseivel, amelyeket együtt kell megvizsgálni, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy a 2001/29 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy annak alapján a védelem alatt álló műre vonatkozó kizárólagos terjesztési jog jogosultja még akkor is megtilthatja, hogy e mű eredeti vagy többszörözött példányát vételre kínálják vagy azt reklámozzák, ha nem bizonyítják, hogy e kínálás vagy reklámozás alapján az Unióban valamely vevő megvette a védelem alatt álló mű példányát.
- 21 E rendelkezésnek megfelelően a szerzők számára kizárólagos jogot biztosítanak műveik eredeti vagy többszörözött példányai adásvétellel vagy más módon megvalósuló nyilvános terjesztésének engedélyezésére, illetve ennek megtiltására.
- 22 Emlékeztetni kell arra, hogy az említett rendelkezés értelmében vett „terjesztés” fogalma az uniós jog önálló fogalmának minősül, amelynek értelmezése nem függhet az azokra az ügyletekre irányadó jogtól, amelyek keretében a terjesztésre sor került (lásd ebben az értelemben: Donner-ítélet, C-5/11, EU:C:2012:370, 25. pont).
- 23 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából továbbá az következik, hogy – mivel a 2001/29 irányelv az Uniónak többek között a WCT-ből eredő kötelezettségei teljesítését szolgálja, és mivel az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog rendelkezéseit, amennyire lehetséges, a nemzetközi jog figyelembevételével kell értelmezni, különösen amikor e rendelkezések pontosan az Unió által megkötött nemzetközi megállapodás végrehajtását szolgálják – a „terjesztésnek” az ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében szereplő fogalmát a WCT 6. cikkének (1) bekezdésével összhangban kell értelmezni (Donner-ítélet, C-5/11, EU:C:2012:370, 23. pont).
- 24 Az említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdésében szereplő, „adásvétellel megvalósuló nyilvános terjesztés” fogalmának tehát ugyanaz a jelentése, mint a WCT 6. cikkének (1) bekezdése szerinti „nyilvánosság számára adásvétel útján való hozzáférhetővé tétel” kifejezésnek (lásd ebben az értelemben: Donner-ítélet, C-5/11, EU:C:2012:370, 24. pont).
- 25 Ezen összefüggés figyelembevételével a Bíróság pontosan azt állapította meg, hogy a nyilvános terjesztést egy sor olyan művelet jellemzi, amely legalább az adásvételi szerződés megkötésétől annak a vásárlóközönség valamely tagja részére történő szállítással megvalósuló teljesítéséig terjed. Ennélfogva a kereskedő felelős az általa vagy az ő nevében lebonyolított minden olyan műveletért, amelyek alapján „nyilvános terjesztésre” kerülhet sor azokban a tagállamokban, ahol a forgalmazott árucikkek szerzői jogi védelem alatt állnak (Donner-ítélet, C-5/11, EU:C:2012:370, 26. és 27. pont; Blomqvist-ítélet, C-98/13, EU:C:2014:55, 28. pont).

- 26 Ebből az ítélkezési gyakorlatból és különösen a Bíróság által használt „legalább” szóból az következik, hogy nincs kizárva, hogy az adásvételi szerződés megkötését megelőző műveletek vagy aktusok is a terjesztés fogalmához tartozzanak, és azok kizárólag a szerzői jog jogosultjai számára legyenek fenntartva.
- 27 Noha a Bíróság már megállapította, hogy a nyilvános terjesztés fennállását bizonyítottak kell tekinteni az adásvételi és szállítási szerződés megkötése esetén (Blomqvist-ítélet, C-98/13, EU:C:2014:55, 29. pont), ugyanez az adásvételi szerződésre vonatkozó ajánlat esetén is igaz, amely kötelező az ajánlattevőre. Az ilyen ajánlat ugyanis a jellegénél fogva az adásvétel megvalósulását előkészítő aktusnak minősül.
- 28 A védelem alatt álló mű példányára vonatkozó ajánlattételi felhívás, illetve a kötelezettségvállalással nem járó reklám szintén az e példány adásvételének megvalósítása érdekében végzett cselekmények láncolatába tartozik. A Bíróság ugyanis a Doner-ítélet (C-5/11, EU:C:2012:370) 30. pontjában megállapította, hogy az a kereskedő, aki reklámanyagaival egy adott tagállam vásárlóközönségének tagjait célozza meg, és speciális szállítási rendszert és fizetési módot dolgoz ki vagy bocsát a rendelkezésükre, ezáltal lehetőséget teremtve arra, hogy a vásárlóközönség e tagjai kiszállíttathassák maguknak az e tagállamban védelem alatt álló művek többszörözött példányait, a 2001/29 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „nyilvános terjesztést” valósít meg abban a tagállamban, amelyben a kiszállításra sor kerül.
- 29 A Bíróság azt is megállapította, hogy a harmadik országból származó, és az Unióban szerzői jogi oltalom alatt álló termék másolatának minősülő áruk sérthetik ezt a jogot, ha bizonyítják, hogy azokat az Unióban történő értékesítésre szánják, erre pedig különösen az jelent bizonyítékot, ha megerősítést nyer, hogy az említett árukat egy uniós vásárló részére értékesítették, vagy uniós fogyasztók részére vételre kínálták, illetve reklámozták (lásd ebben az értelemben: Blomqvist-ítélet, C-98/13, EU:C:2014:55, 32. pont).
- 30 Analógia útján ugyanezt az értelmezést kell alkalmazni valamely kereskedelmi aktus esetében, így például az egyik tagállam kereskedője által az internetes oldalán azon fogyasztók felé irányuló vételre kínálás vagy reklámozás esetében, akik más tagállam területén találhatók, mint amelyben az érintett művek példányai szerzői jogi védelem alatt állnak.
- 31 Ugyanis a 2001/29 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése szerinti kizárólagos terjesztési jog megsértését valósíthatja meg az a szerzői jogi jogosultsággal nem rendelkező kereskedő, aki a védelem alatt álló műveket vagy azok többszörözött példányait értékesíti, és a megvételükre való ösztönzés céljából azokat – az internetes oldalán, címzett reklámküldemények útján vagy a sajtóban – azon tagállam területén található fogyasztók számára reklámozza, amelyben e művek védelem alatt állnak.
- 32 E megállapításból következik, hogy a terjesztési jog megsértésének megállapítása során nincs jelentősége annak, hogy e reklámot követően nem kerül sor a védelem alatt álló alkotás vagy annak többszörözött példánya tulajdonjogának a megszerzőre való átruházására.
- 33 Ugyanis, noha a Bíróság kétségtelenül megállapította a Peek & Cloppenburg ítéletben (C-456/06, EU:C:2008:232, 33., 36. és 41. pont), amely a védelem alatt álló mű többszörözött példányai használatának lehetőségére vonatkozott, hogy valamely mű eredeti vagy többszörözött példányának a 2001/29 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében vett nyilvános terjesztésének fogalma e példány tulajdonjogának az átruházását feltételezi, a terjesztési jog megsértése megállapítható, ha e mű eredeti vagy többszörözött példánya tulajdonjogának megszerzését – célzott reklámozás útján – azon tagállam területén található fogyasztók számára kínálják, amelyben ez a mű védelem alatt áll.

- 34 Ez az értelmezés felel meg az említett irányelv céljainak, amelyek az irányelv (9)–(11) preambulumbekzdéséből következnek, és amelyek szerint a szerzői jog harmonizációjának a magas szintű védelemből kell kiindulnia, a szerzőknek műveik használatáért megfelelő díjazásban kell részesülniük, és a szerzői jogi védelem szabályozásának szigorúnak és hatékonynak kell lennie (lásd: Peek & Cloppenburg ítélet, C-456/06, EU:C:2008:232, 37. pont).
- 35 A fenti megfontolásokra tekintettel az előterjesztett kérdésekre azt a választ kell adni, hogy a 2001/29 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy annak alapján a védelem alatt álló műre vonatkozó kizárólagos terjesztési jog jogosultja még akkor is megtilthatja, hogy e mű eredeti vagy többszörözött példányát vételre kínálják vagy azt célzottan reklámozzák, ha nem bizonyítják, hogy e vételre kínálás vagy reklámozás alapján az Unióban valamely vevő megvette a védelem alatt álló mű példányát, feltéve hogy az említett reklám azon tagállam fogyasztóit ösztönzi e példány megvételére, amelyben az említett mű szerzői jogi védelem alatt áll.

A költségekről

- 36 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy annak alapján a védelem alatt álló műre vonatkozó kizárólagos terjesztési jog jogosultja még akkor is megtilthatja, hogy e mű eredeti vagy többszörözött példányát vételre kínálják vagy azt célzottan reklámozzák, ha nem bizonyítják, hogy e vételre kínálás vagy reklámozás alapján az Unióban valamely vevő megvette a védelem alatt álló mű példányát, feltéve hogy az említett reklám azon tagállam fogyasztóit ösztönzi e példány megvételére, amelyben az említett mű szerzői jogi védelem alatt áll.

Aláírások